

SPRAWOZDANIE

KOMISJI KULTURY, DZIEDZICTWA NARODOWEGO I ŚRODKÓW PRZEKAZU

**o poselskim projekcie uchwały w sprawie
upamiętnienia 100-lecia nadania praw
miejskich Gdyni (druk nr 2207)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierował w dniu 9 lutego 2026 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 12 lutego 2026 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m podjąć raczy załączony projekt uchwały.

Komisja, zgodnie z art. 43 ust. 3 regulaminu Sejmu, przedstawia na żądanie wnioskodawcy następujący wniosek mniejszości:

W akapicie drugim po zdaniu pierwszym dodać zdanie w brzmieniu:
„Pierwsze działania na rzecz budowy portu w Gdyni podjął już w 1920 roku minister spraw wojskowych, generał Kazimierz Sosnkowski ze względu na trudności w dostawie uzbrojenia i amunicji przez Gdańsk w czasie wojny polsko-bolszewickiej.”.

– poseł **P. Babinetz**

Warszawa, dnia 12 lutego 2026 r.

Przewodniczący Komisji
i Sprawozdawca

(-) Piotr Adamowicz

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ... 2026 r.

w sprawie upamiętnienia 100-lecia nadania praw miejskich Gdyni

Gdynia od początku swego istnienia stanowiła polskie okno na świat – materialny wyraz dążeń odrodzonej Rzeczypospolitej do nowoczesności, rozwoju gospodarczego i pełnego uczestnictwa w życiu międzynarodowym. Odzyskanie niepodległości w 1918 roku, po 123 latach zaborów, nie oznaczało bowiem natychmiastowego posiadania własnych narzędzi komunikacji morskiej i handlu światowego. Brak dużego portu morskiego stanowił jedno z najpoważniejszych wyzwań młodego państwa.

Utworzenie portu nad Bałtykiem stało się jednym z zasadniczych przedsięwzięć II Rzeczypospolitej. W 1921 roku na terenie dawnej kaszubskiej wsi rozpoczęto budowę Tymczasowego Portu Wojennego i Schroniska dla Rybaków. Decyzja ta była wynikiem analiz i wizji specjalistów, wśród których szczególną rolę odegrał Tadeusz Wenda, główny projektant i budowniczy portu, wskazujący Gdynię jako miejsce wyjątkowo dogodne dla powstania nowoczesnego portu, zdolnego obsługiwać potrzeby zarówno wojskowe, jak i handlowe.

Już w sierpniu 1923 roku do portu w Gdyni wpłynął pierwszy oceaniczny statek handlowy, co miało znaczenie nie tylko praktyczne, lecz także symboliczne – potwierdzało trwałe włączenie Polski w morskie szlaki komunikacyjne. Wobec dynamicznego rozwoju portu i powstającej wokół niego zabudowy Rada Ministrów 10 lutego 1926 roku wydała rozporządzenie, na mocy którego Gdynia 4 marca 1926 roku uzyskała prawa miejskie.

W kolejnych latach tempo rozwoju miasta było bezprecedensowe. Uruchomienie w 1930 roku pierwszej pasażerskiej linii transatlantyckiej na trasie Gdynia – Nowy Jork nadało miastu wymiar globalny. W połowie lat 30. Gdynia była największym portem przeładunkowym na Bałtyku i jednym z najnowocześniejszych portów Europy, a zarazem jednym z najbardziej wyrazistych osiągnięć gospodarczych II Rzeczypospolitej.

Szczególne miejsce w historii Gdyni zajmuje Eugeniusz Kwiatkowski, minister przemysłu i handlu, który konsekwentnie podkreślał, że rozwój portu i Wybrzeża jest procesem całościowym, obejmującym infrastrukturę, przemysł, finanse, komunikację oraz więzi łączące

Pomorze z resztą kraju. W jego ujęciu każdy nowy element portowej rzeczywistości wzmacniał potencjał państwa i jego zdolność do samodzielnego funkcjonowania w gospodarce światowej.

Gdynia była także miastem idei. Stefan Żeromski postrzegał dostęp Polski do morza jako konieczność nie tylko ekonomiczną, lecz również cywilizacyjną – warunek pełnego rozwoju narodowego i kulturowego. Te idee znalazły w Gdyni swoje praktyczne urzeczywistnienie, czyniąc z miasta symbol nowoczesnego myślenia o państwie.

W przededniu II wojny światowej Gdynia liczyła około 127 tysięcy mieszkańców. Zajmowała ważne miejsce w kulturze, m.in. w twórczości Melchiora Wańkowicza, który widział w niej jedno z najbardziej sugestywnych świadectw energii i ambicji odrodzonej Polski.

Doświadczenie wojny przyniosło miastu tragiczne straty. Po heroicznej obronie Gdyni, w której szczególnie odznaczył się płk Stanisław Dąbek, we wrześniu 1939 roku niemiecki agresor rozpoczął wysiedlanie polskiej ludności miasta, a znaczna jej część została zamordowana w Piaśnicy i Stutthofie. Gdynię przekształcono w zaplecze wojenne. Wycofujący się w 1945 roku Niemcy dokonali celowych zniszczeń infrastruktury portowej, próbując unicestwić dorobek II Rzeczypospolitej.

Po wojnie Gdynia została odbudowana i ponownie zajęła ważne miejsce w polskiej gospodarce morskiej. Jej mieszkańcy dawali świadectwo przywiązania do godności pracy i wolności, czego dramatycznym symbolem stały się grudniowa rewolta 1970 roku oraz późniejsze protesty robotnicze na Wybrzeżu, dzięki którym w 1980 roku narodziła się „Solidarność”.

W 100-lecie nadania praw miejskich Gdyni Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd wszystkim, którzy ją tworzyli – architektom politycznym projektu, Kaszubom, dla których była ona ziemią ojców, oraz tym, którzy do niej przybyli z różnych stron Polski i świata i współtworzyli miasto budowane dzięki wizji, pracy i zbiorowej odpowiedzialności.

Gdynia pozostaje jednym z najtrwalszych symboli historii Polski.